Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Työ- ja elinkeinoministeriö
Erityisasiantuntija Katja Tuokko, energiaosasto

Lausunto

TALOUSVALIOKUNNAN ASIANTUNTIJAKUULEMINEN 9.9.2025

Asia: U 37/2025 vp Valtioneuvoston selvitys eurooppalaisen ilmastolain muuttamisesta (2040-tavoite)

Tausta

Komission antoi 2.7.2025 ehdotuksen EU:n ilmastolain päivittämiseksi. Ehdotuksen tavoitteena on asettaa vuodelle 2040 unionin laajuinen 90 %:n nettopäästövähennystavoite varmistamaan vuoden 2050 ilmastoneutraaliustavoitteen saavuttamista. Lisäksi ehdotuksessa asetetaan yleinen kehikko ohjaamaan vuoden 2040 ilmastotavoitteen toimeenpanon valmistelua. Kehikko sisältää 18-kohdan listan elementeistä, jotka komission tulisi huomioida 90 prosentin nettopäästövähennystavoitteen toimeenpanemiseksi.

Työ- ja elinkeinoministeriö on osallistunut Suomen kantojen valmisteluun ja sen näkemykset on huomioitu valmistelun yhteydessä.

Työ- ja elinkeinoministeriön näkemykset

Työ- ja elinkeinoministeriö korostaa U-kirjelmän kantojen osalta seuraavia seikkoja:

Työ- ja elinkeinoministeriö korostaa, että 2040-tavoitteen asettaminen ilmastolaissa on merkittävässä asemassa tulevissa politiikkakeinojen valinnassa, sillä se ohjaa vuoden 2030-jälkeisen lainsäädäntökehikon suunnittelua ja arkkitehtuuria. Ilmastolaissa sovittava tavoite ja siinä listattavat keskeiset elementit luovat perustan tuleville lainsäädäntöesityksille siitä, miten päästövähennykset saavutetaan.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää hyvänä, että komission esityksen mahdollistaviin elementteihin sisältyvät **kustannustehokkuus, markkinaehtoisuus ja teknologianeutraalius.** Nämä ovat keskeisiä tekijöitä päästövähennystavoitteiden saavuttamisessa. Työ- ja elinkeinoministeriö nostaa esille, että EU:n sisämarkkinoiden säilyttäminen kilpailullisina, avoimina ja kilpailukykyisinä on keskeistä päästövähennysten saavuttamiseksi markkinaehtoisesti. Puhtaan siirtymän rahoitukseen liittyy paljon paineita. Näiden ei tulisi kuitenkaan johtaa jäsenmaiden väliseen haitalliseen tukikilpailuun ja heikentää näin sisämarkkinoiden tasapuolisia toimintaedellytyksiä.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää hyvänä, että ilmastolaki sisältää mahdollisuudet joustojen luomiseen sektorien välille sillä ne edistävät kustannustehokkaiden päästövähennysten saavuttamisesta. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää hyvänä valtioneuvoston kantaa, jonka mukaan **taakanjakosektorin BKT-perusteinen tavoitteenasetanta ei edistä kustannustehokkaita päästövähenemiä ja että jos taakanjakosektori osana ilmastoarkkitehtuuria säilyy, jäsenvaltioihin kohdistuvien velvoitteiden tulisi lähestyä toisiaan.** Lisäksi tulee huomioida, että uusi polttoaineen

jakelua koskeva päästökauppajärjestelmä (ETS2) käytännössä asettaa suurimmalle osalle taakanjakosektoria EU:n laajuisen päästövähennyspolun, joka ei kuitenkaan takaa taakanjakosektorin tavoitteiden kustannustehokasta toteutumista jäsenmaakohtaisesti.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää hyvänä valtioneuvoston kantaa, jonka mukaan **energiatehokkuutta ei tulisi mitata primäärienergian tai energian loppukäytön määrällä, sillä puhdas siirtymä edellyttää päästöttömän energian käyttöä muun muassa vetytaloudessa.** Vuoteen 2030 saakka asetettu energiatehokkuusdirektiivi sisältää ongelmallisen loppukulutuksen käytön katon, joka on ristiriidassa yhteiskunnan sähköistymisen kehityksen kanssa, joka on keskeistä fossiilisista polttoaineista irtautumiseksi. Työ- ja elinkeinoministeriö korostaa, että vuoden 2030 jälkeisessä lainsäädäntökehikossa vastaavasta energian käytön rajoitteesta tulisi luopua.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää tervetulleena**, että teknisten nielujen osalta komission ehdotuksessa biogeeninen (BECCS) ja suoraan ilmasta talteenotettu (DACCS) hiilidioksidi rinnastetaan toisiinsa.** Jatkotyössä tulee huomioida, että **yli 95 %:a kestävää biomassaa polttoaineena käyttävät laitokset tulisi sisällyttää takaisin EU:n yleiseen päästökauppaan.**

Komission ehdotuksessa keskeinen muutos 2030-tavoitteeseen verrattuna on, että rajattu (ehdotus 3%) osa 2040 ilmastotavoitteesta olisi mahdollista kattaa käyttämällä Pariisin sopimuksen 6 artiklan mukaisia, korkealaatuisia kansainvälisiä päästövähennysyksiköitä, eli kolmansissa maissa toteutettavia päästövähennystoimia. EU:n tavoitteen saavuttaminen osittain nojaamalla kansainvälisiin toimiin voi edistää kustannustehokkuutta päästöjen vähentämisessä ja voisi tuoda liiketoimintamahdollisuuksia joillekin suomalaisille toimijoille kolmansissa maissa. Tulee kuitenkin huomioida, että tällöin myös osa puhtaan siirtymän investoinneista ohjautuisi kolmansiin maihin.

Jatkotyössä vuoden 2030-jälkeisen lainsäädäntökehikon suunnittelussa keskeistä on välttää liian yksityiskohtaisia ohjauskeinoja riittävän markkinaehtoisuuden säilyttämiseksi toimijatasolla ja huomioida sääntelyn aiheuttama hallinnollinen taakka. Lisäksi tulisi kiinnittää huomiota ohjauskeinojen ristikkäisvaikutuksiin ja toimien johdonmukaisuuteen EU:n eri politiikkalohkojen välillä.